
УДК 811.161.2

I МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ГУМАНІТАРНІ ЧИТАННЯ

---

3 жовтня 2013 року в Будинку вчених НАН України (м. Київ) відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «I Міждисциплінарні гуманітарні читання», присвячена 95-річчю Національної академії наук України. Ініціатором конференції став кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу новітньої історії та політики Інституту історії України НАН України, член правління ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів», керівник Клубу молодих учених та новаторів НАН України **Андрій Васильович Блануца**.

Організації та проведенню заходу сприяли Клуб молодих учених та новаторів, Київський будинок учених, Інститут історії України НАН України, Інститут української мови НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди, ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів». Співголовами Оргкомітету стали: академік НАН України, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка **Микола Григорович Жулинський**; академік НАН України, директор Інституту історії України НАН України **Валерій Андрійович Смолій**; академік НАН України, директор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України **Юрій Анатолійович Левенець**; академік НАН України, директор Інституту держави і права ім. В.М. Ко-

© Г.В. СІКОРА, 2014

рецького НАН України **Юрій Сергійович Шемшученко**; академік НАН України, директор Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України **Віталій Григорович Склярєнко**; доктор філологічних наук, професор, директор Інституту української мови НАН України **Павло Юхимович Гриценко**; доктор філософських наук, професор, заступник директора Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; кандидат історичних наук, заступник директора Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України **Олександр Олександрович Маврін**; доктор філософських наук, професор, заступник директора, керівник Відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України **Анатолій Миколайович Колодний**; директор Київського будинку вчених НАН України **Алла Анастасіївна Калініна**.

Розпочав пленарне засідання академік НАН України, директор Інституту літератури ім.Т. Г. Шевченка, академік-секретар відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України **Микола Григорович Жулинський**, який привітав молодих учених-гуманітаріїв та підкреслив, що, попри сучасні несприятливі умови для розвитку науки, молодь виявляє активну участь у дослідженнях, що є запорукою майбутнього української науки.

З вітальним словом до учасників конференції також звернулися: відповідальний секретар Оргкомітету, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу новітньої історії та політики Інституту історії України НАН України, член правління ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів», керівник Клубу молодих учених та новаторів НАН України **Андрій Васильович Блануца**; заступник директора з наукової роботи Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу граматики **Ніна Георгіївна Горголюк**; доктор історичних наук, професор кафедри гуманітарних і соціально-економічних дисциплін Національної академії внутрішніх справ **Надія Олександрівна Щербак**, кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту історії України НАН України, голова Вінницького осередку ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів» **Василь Петрович Кононенко**.

На пленарному засіданні учасники Читань заслухали доповіді голів Рад молодих учених гуманітарних інститутів НАН України, а також доповідь **Дмитра Васильовича Базика**, кандидата філософських наук, ученого секретаря відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України на тему: «Релігієзнавство як міждисциплінарна галузь гуманітарного знання».

У доповіді «*Портрет молодого дослідника Інституту історії України: наукові інтереси, професійні контакти та здобутки*» голова Ради молодих науковців Інституту історії України НАН України **Олександр Володимирович Андрощук**, старший науковий співробітник, кандидат історичних наук, учений секретар відділу новітньої історії та політики,

змалював колективний портрет молодого дослідника-історика, сформований на підставі аналізу діяльності молодих науковців в Інституті історії України НАН України впродовж останніх 10 років. Доповідач зробив спробу структурувати сфери наукових інтересів молодих науковців, їхні професійні контакти, стажування, участь у спортивних, культурних, просвітницьких заходах, описав найважливіші досягнення.

Михайло Миколайович Шумило, голова Ради молодих учених Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, у своїй доповіді «*Потенціал молодих учених у юридичній науці*» зробив огляд діяльності Ради, зацентрувавши на перспективах тематик сучасних наукових досліджень, лекцій та науково-методичних семінарів, конференцій та налагодження активних міжнародних зв'язків.

Голова Ради молодих учених Інституту української мови НАН України, молодший науковий співробітник відділу діалектології **Галина Вікторівна Сікора** у доповіді «*Рада молодих учених Інституту української мови НАН України: засадничі принципи організації та діяльності*» розповіла про пріоритетні напрями й пошуки нових форм функціонування Ради молодих учених Інституту. В основі діяльності Ради – презентації роботи відділів Інституту, проведення майстер-класів провідних учених, виголошення, рецензування та обговорення наукових доповідей молодих учених. Активізація та координація наукових досліджень полягає в інформуванні молодих учених про наукові заходи, гранти та молодіжні програми, підготовці збірників праць молодих учених, встановленні творчих контактів з ученими-гуманітаріями Рад молодих учених Інститутів НАН України та інших наукових і науково-освітніх закладів. Основними науковими заходами, які ініціювала Рада, стали Всеукраїнські лінгвістичні форуми молодих учених (2010, 2012 рр.). Засадничі принципи діяльності Ради молодих учених сприяють зростанню наукового, духовного потенціалу молоді й організації її дозвілля.

Аліна Рашитівна Дочу, голова Ради молодих учених Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, кандидат філологічних наук, молодший науковий співробітник відділу романських, германських і балтійських мов Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України у доповіді «*Інститут мовознавства імені О.О. Потебні НАН України – основний координаційний центр мовознавчих досліджень в Україні*» розповіла про історію заснування Інституту та його сучасну структуру. Доповідачка окреслила теоретичні й методологічні засади наукової та координаційної діяльності Інституту, основні здобутки функціонування наукових шкіл та пріоритетних напрямів, зокрема у лексикографії, проведення активної науково-популярної й роз'яснювальної роботи науковців Інституту в засобах масової інформації. Важливою подією в житті Інституту, як зауважила Аліна Рашитівна, стало створення Ради молодих учених Інституту (червень, 2013 р.).

Голова Ради молодих учених Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України *Людмила Сергіївна Бербенець*, кандидат філологічних наук, молодший науковий співробітник, учений секретар відділу теорії літератури, у доповіді «*Діяльність Ради молодих учених Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України*» повідомила про основні результати роботи Ради молодих учених Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка. Основним заходом, який проводить Рада раз на два роки з 1998 року, є Міжнародна наукова конференція молодих учених. Молоді співробітники Інституту організовують також інші міжнародні конференції в Україні: Міжнародну наукову конференцію «Китай, Корея, Японія: методологія і практика інтерпретації культур», конференції, присвячені творчості швейцарських письменників М. Фріша і Ф. Дюрренматта. Видання збірника наукових праць молодих дослідників «Літературознавчі обрії. Праці молодих учених», розроблення та інформаційна підтримка сайту «Філологічний простір», функціонування літніх шкіл для молодих учених на базі Інституту, активна культурно-просвітницька робота – це ті заходи, що дозволяють вибудувати широку мережу молодих літературознавців. Для заохочення молодих учених в Інституті засновано спеціальні премії: премію імені Соломії Павличко, а з 2013 року – премію для аспірантів імені Ольги Камінської.

Упродовж роботи трьох секцій на високому науковому рівні виголошено доповіді, автори апелювали до широкого спектру проблем наук гуманітарного циклу з метою надати об'єктивності власній дослідницькій аргументації. Осмислення сучасного буття мови, актуальних питань теорії перекладу, термінознавства, джерелознавчих матеріалів, персоналій, історичних періодів та конкретних подій, що стали предметом розгляду в наукових апробаціях молодих науковців, засвідчили корисність та необхідність використання міждисциплінарних підходів у об'єктивному вивченні минулого.

Тематика доповідей історичних секцій (**секції № 1, № 2**) охопила широкий хронологічний та географічний спектр, зокрема основну увагу приділено проблемам вітчизняної історії. Виголошені доповіді стали результатом широкої палітри наукових підходів у вивченні минулого, які застосовують вітчизняні молоді дослідники в сучасній історіографії. Вони констатували те, що саме міждисциплінарність постає тією сутнісною ознакою, яка сьогодні притаманна значній частині історичних студій: соціальній історії, історії побуту, історії повсякденності, усній історії, міській та сільській історії, історії сім'ї, жіночій та тендерній історії, історії ментальностей, історії ідей, військовій антропології, біографістиці. Дослідників минулого сьогодні цікавить не лише емпіричний фактаж, а й психологічна атмосфера конкретної епохи, явища, події, що здатні визначити об'єктивні чинники та причини тих чи тих суспільно-історичних сентенцій, притаманних різночасовим епохам.

У **секції № 3** розглянуто актуальні питання історії, політології, філософії, права та лінгвістики. Основну увагу приділено обговоренню

проблем формування національної ідентичності, поясненню феноменів глобалізації та вестернізації, ролі чинників «м'якої» сили у формуванні геополітичних стратегій окремих держав, засобам маніпулювання свідомістю в політичному дискурсі, історії становлення та розвитку систем органів самоорганізації, питанням філософії любові. Актуальними виявились доповіді про Вікіпедію як ефективний інструмент поширення інформації в сучасному світі та про правове регулювання дистанційної праці.

Виголошені матеріали до початку конференції опубліковано у збірнику тез «І Міждисциплінарні гуманітарні читання: програма та тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. 3 жовтня 2013 року, м. Київ. – К., 2013 р.» (88 с.).

Під час роботи конференції було проведено презентацію та продаж наукових видань гуманітарного напрямку; діяла виставка-продаж авторської колекції ручок ручної роботи Петра Короля.

Голова Ради молодих учених Інституту української мови НАН України, молодший науковий співробітник відділу діалектології Інституту української мови НАН України, член Оргкомітету Всеукраїнської науково-практичної конференції «І Міждисциплінарні гуманітарні читання» **Галина Вікторівна Сікора** виголосила ухвалу:

1. Уважати І Міждисциплінарні гуманітарні читання важливим початком наукової співпраці дослідників-гуманітаріїв наукових і науковонавчальних установ України.

2. Матеріали та фотозвіт заходу розмістити на сайтах Інституту історії України НАН України, Інституту української мови НАН України, Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні, Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України.

3. Матеріали конференції опублікувати в новому електронному виданні «Міждисциплінарні гуманітарні студії».

4. Проводити Міждисциплінарні наукові читання двічі на рік.

5. Провести ІІ Міждисциплінарні наукові читання у березні 2014 року та приурочити їх до 200-річного ювілею від дня народження Тараса Шевченка.

6. Висловити подяку організаторам І Міждисциплінарних наукових читань, зокрема ініціаторові заходу та відповідальному секретареві Оргкомітету, кандидату історичних наук, старшому науковому співробітнику відділу новітньої історії та політики Інституту історії України НАН України, члену правління ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів», керівникові Клубу молодих учених та новаторів НАН України **Андрію Васильовичу Блануці** та членам Оргкомітету: кандидатові історичних наук, старшому науковому співробітнику, вченому секретареві

відділу новітньої історії та політики, голові Ради молодих учених Інституту історії України НАН України **Олександрю Володимировичу Андроську**; кандидатів історичних наук, науковому співробітнику Інституту історії України НАН України, голові Вінницького осередку ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів» **Василію Петровичу Кононенку**; кандидатів філософських наук, ученому секретареві відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України **Дмитру Васильовичу Базику**; голові Ради молодих учених Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, кандидатів юридичних наук, старшому науковому співробітнику **Михайлу Миколайовичу Шумило**; голові Ради молодих учених Інституту української мови НАН України, молодшому науковому співробітникові відділу діалектології Інституту української мови НАН України **Галині Вікторівні Сікорі**; голові Ради молодих учених Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, кандидатів філологічних наук, молодшому науковому співробітникові відділу романських, германських і балтійських мов **Аліні Рашитівні Дочу**; кандидатів фізико-математичних наук, науковому співробітнику Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України, члену ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів» **Олені Анатоліївні Николаєвській**; молодшому науковому співробітникові Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України, члену ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів» **Ігорю Анатолійовичу Баранову**; кандидатів сільськогосподарських наук, старшому науковому співробітнику Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України, секретареві ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів» **Євгенії Володимирівні Сарахан**; аспірантці кафедри етнології та краєзнавства історичного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка **Галині Володимирівні Гончар**.

7. Окрему подяку висловити працівникам Київського будинку вчених НАН України, ГО «Всеукраїнська спілка молодих учених та новаторів».

Наприкінці роботи секції учасники засідання висловили глибоку вдячність організаторам конференції. Основні побажання стосувалися необхідності продовження і регулярності проведення такого заходу, що активізує як міждисциплінарні зв'язки між дослідниками, які представляють різні гуманітарні науки, так і контакти в межах певної сфери гуманітарного знання.

Галина СІКОРА (м. Київ)

Статтю отримано 27.12.2013

Halyna Sikora

Kyiv

THE FIRST INTERDISCIPLINARY HUMANITIES READING

(October 3, 2013, Kyiv)